

مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی تعداد واحد درسی: ۲ واحد

مرجع در بحث های کتابخانه ای اصطلاحاتی است عام، که واژه های متفاوتی از آن منشعب می شود. هر کدام از این واژه ها معنا و مفهوم و کارکرد خاص خود را دارند. بخش مرجع، منابع مرجع، کتابدار مرجع، گفتمان مرجع، کار مرجع، خدمت مرجع، از این جمله اند که در بحث های آتی به تعریف و تبیین هر کدام از آنها خواهیم پرداخت.

اهداف اصلی بحث های مربوط به مرجع شناسی عمومی عبارتند از:

الف) شناسایی منابع مهم مرجع فارسی و عربی و دسته بندی آنها.
ب) ایجاد مهارت های جستجو و بازیابی اطلاعات از منابع معرفی شده، جهت پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی مخاطبین.
برای رسیدن به هدف اول، به معرفی منابع پایه و اساسی عمومی مرجع پرداخته می شود، و در مورد ساختار و محتوای اطلاعاتی هر کدام توضیح داده میشود.
برای رسیدن به هدف دوم، با طرح پرسش هایی از این منابع شرکت کنندگان به جستجو در منابع معرفی شده پرداخته و پاسخ درست را می یابند. تکرار این تمرین ها قابلیت کتابداران را در پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی مخاطبین افزایش داده و کتابخانه را در راستای یکی از فعالیت های اصلی خود که دانشگستری است موفق خواهد نمود.

عنوان فصل ۱: اصطلاح شناسی مرجع

جلسه ۱: آشنایی با برخی اصطلاحات مرجع

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 بخش مرجع

- SCO2 کتابدار مرجع، گفتمان (مصاحبه) مرجع

- SCO3 کارمرجع / خدمت مرجع

عنوان فصل ۲: واژه نامه ها، فرهنگ های لغات، قاموس ها

جلسه ۲: تعریف، انواع، ارزیابی، نمونه ها

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 تعریف واژه نامه ها، انواع واژه نامه ها

- SCO2 ارزیابی واژه نامه ها (فرهنگ ها)

جلسه ۳: تاریخچه فرهنگ نویسی فرهنگ های فارسی

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 فرهنگ های پس از اسلام

- SCO2 فرهنگ های معاصر

جلسه چهارم: فرهنگ نویسی در زبان عربی، نمونه های فرهنگ های عربی

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 تاریخچه ای کوتاه، ذکر نمونه ها

- SCO2 ارزیابی فرهنگ های عربی

جلسه پنجم: فرهنگهای اختصاصی زبانی

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 تعریف، تفاوت های واژه نامه های اختصاصی زبانی با واژه نامه های عمومی زبانی از نظر: نوع اطلاعات - کاربرد

- SCO2 ذکر نمونه های فارسی

- SCO2 ذکر نمونه های عربی

عنوان فصل ۳: انواع دایره المعارف ها

جلسه ششم: دایره المعارف ها، دانشنامه ها

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 تعریف، تاریخچه دایره المعارف نویسی در جهان اسلام

- SCO2 تحول دایره المعارف نویسی در ایران

جلسه هفتم: انواع دایره المعارف ها، ارزیابی دایره المعارف ها

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 انواع دایره المعارف ها

- SCO2 ملاک های ارزیابی دایره المعارف ها

جلسه هشتم: دایره المعارف های عمومی و فارسی

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 دایره المعارف های عمومی فارسی دوران قدیم

- SCO2 دایره المعارف های عمومی فارسی دوران معاصر

جلسه نهم: دایره المعارف های عمومی زبان عربی

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 دایره المعارف های عمومی عربی نگاشته شده توسط ایرانیان

- SCO2 دایره المعارف های عمومی عربی نگاشته شده دوران جدید

عنوان فصل چهارم: کتابشناسی ها

جلسه دهم: کتابشناسی ها، فهرست ها، فهرستگان ها، نمایه نامه ها، چکیده نامه ها...

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 تعاریف، اهمیت این دسته از منابع در پژوهش

- SCO2 تقسیم بندی کتابشناسی ها

جلسه یازدهم: معرفی انواع و نمونه ها

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 معرفی کتابشناسی های چند زبانه، موضوعی

- SCO2 کتابشناسی های منطقه ای، جامع، برگزیده، ملاک های ارزیابی

عنوان فصل پنجم: زندگی نامه ها

جلسه دوازدهم: تعریف، زندگی نامه نویسی در اسلام و ایران

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 نامه ها و مترادف های فارسی و عربی، زندگی نامه نویسی در جهان اسلام

- SCO2 زندگی نامه نویسی در ایران

جلسه سیزدهم: تقسیم بندی زندگی نامه ها

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 انواع از نظر زمانی، مکانی، دامنه موضوعی

- SCO2 انواع از نظر تعداد، سطح، طرز تلقی

جلسه چهاردهم: زندگی نامه های فارسی و عربی، ارزیابی

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 نمونه های معتبر فارسی

- SCO2 نمونه های معتبر عربی، ملاک های ارزیابی

عنوان فصل ششم: منابع مرجع فوری، منابع پاسخگویی سریع، شبه دایره المعارف ها

جلسه پانزدهم / منابع مرجع فوری

عناوین اجزای آموزشی : SCO

- SCO1 تعاریف، انواع

- SCO2 ملاک های ارزیابی

عنوان فصل هفتم: منابع جغرافیایی

جلسه شانزدهم / تعریف، تاریخچه، انواع نمونه های فارسی و عربی، ارزیابی

عناوین اجزای آموزشی : SCO

SCO1- تعاریف، انواع

SCO2- ملاک های ارزیابی

منابع و مراجع اصلی فارسی:

- ایرامی ، هوشنگ . شناختی از دانش شناسی (علوم کتابداری و دانش رسانی) ، ویرایش ۲ ، تهران : کتابدار ، ۱۳۷۸
- دیانی ، محمد حسن ، معرف زاده ، عبدالحمید ، مبانی مرجع : فنون پرسش و پاسخ یابی از منابع کتابخانه . مشهد : آستان قدس رضوی ، معاونت فرهنگی ، ۱۳۷۰
- ستوده ، غلامرضا . مرجع شناسی و روش تحقیق در ادبیات فارسی . تهران : سازمان سمت ۱۳۷۱
- شعبانی ، احمد . مرجع شناسی اسلامی . تهران : دبیرخانه هیات امنای کتابخانه های عمومی کشور ، ۱۳۸۲
- صافی ، قاسم . مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی . ویراست ۲ ، تهران : سپهر سخن ، چاپار ، ۱۳۸۵
- کتس ، ویلیام ری ، مرجع شناسی (تخصصی و عمومی فارسی و غیر فارسی) ، به کوشش حمید محسنی ، ترجمه همراه با افزوده های فارسی از آیدین آذری ، محسن عزیزی و حمید محسنی . تهران : کتابدار ، ۱۳۸۶ .
- محدثی ، جواد . راهنمای پژوهش : کتابشناسی منابع ، معجم ها ، دایره المعارف ها و کتاب های راهنما . قم : دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم ، مرکز انتشارات ، ۱۳۷۴ .
- مرادی ، نور الله . مرجع شناسی : شناخت خدمات مرجع و کتاب های مرجع . تهران : فرهنگ مهاجر ، ۱۳۷۳ .

منابع اصلی انگلیسی:

Cheney, Frances Neel. Fundamental Reference Sources Chicago: American Library Association, 1971.

Kats, William. A. Introduction to Reference Work. Newyork: Mc Graw-Hill, 1987.

